

# ادبیات عمومی و تحقیقی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۶ رمضان ۱۳۳۶ جمعه ایرتی ۱۵ خیزران ۱۹۱۸ نومرو ۴۱ — ۷۲

## اهمال فکر

(ویسی) نك وفاتندره اوچیز منه صوكره شهادتی

— مابینده‌هاون باش کاتب سابق جواد بك افندی به مع الاحترام —

(ویسی) مرحومك ، اوت ، او پرطمطراق و خوش ادا سیری یازان (ویسی) نك اولیای عرفانمزدن اولدیغنی اونوتمق و اونككه استهزا ایتك عادتا بر نانكورلكدر . اساتیدندن ده ، تلامیذندن ده برقاچی ، بو محرر عاجزی ، (ویسی) اسلوبی احیا ایتككه اتهام ایتدیلر . — قره‌تهلكه — مؤاخذه‌نامه‌سنده ، کیفیت ، بر ماده مخصوصه بیله اشغال ایدیوردی . (ویسی) وادیسنی احیا... آمان ، بوممكن اولسه ایدی بنم ایچون نه قدر شرف و مباهااتی موجب اولوردی ! بو کون بری ، بر قوماندانه تعریض ایله — سن ، اوکهنه ، او سالخورده [ اسکندر کیر ] ، [ قیصر ] ، [ آنیبال ] ، [ محمد ثانی ] ، [ یاوز ] ، [ ناپولهئون ] طرزینی یعت بعدالموته مظهر ایدیورسك ! دیسه ، البته او عسکر ، بوندن ممنون اولور .

لکن ، مع التأسف لایموت (ویسی) نك احیای اسلوبی دکل ، بونك تقلیدی بیله متعسرور . تتابع اضافاتك بر قصور دن زیاده ، بر صنعت اولدیغنی هنکامده یازیلان سیر ،

بقی اوتوله مک قاریخندن بر آژ اول و پورمن طاشیق قاریخندن بر آژ سوکر باشلایان معنادن  
اوزاق ملیته قارشى أندلس شاعر وطنیسی ابو الفتح البستیک شویتنی اوفور و سوزنه نهایت ویریم :  
ألفاب مملکة فی غیر موضعهما  
کالهر یحکی انتفاخاً صولة الاسد

قوزان زاده  
صناب محی الدین

## « یکی حیات »

مناسبتله

چکن هفته ، ضیا کوک آب بک افندیکنک « یکی حیات » آدلی منظوم بر کتابی نشر ایدلیدی .  
مؤلف ، مملکتتمزک قطب العارفین وغوث الواصینی هد ایدیلن بر ذات اولدوغندن بو کتابک ممکن اولدوغنی  
قادر اطر فلیجه تنقیدی اقتضا ایتدیکنه قائم .  
کتابک باشنده :

« شعور دورنده شعر صوصار ، شعور دورنده شعور سیرجی قالیر « دینیلور . « معلم » مجموعه سنده .  
فردلر و جمعیتلر خقنده حرارتلیجه بر مناقشه جریان ایدرکن ، محترم ساطع بک ، ضیا بکه : « سزه لزومندن  
فضله کله جیسکز » دیمشدی . بو ادا داده کی صابتی یکی حیاتک باشلانغچندن آلینان بالاده کی سوزلر نه کوزلر  
اثبات ایدیلر : فی الحقیقه شعور دورنده شعرک صوصدیفنی ضیا کوک آب بکه کانهجه به قادر ذوی الحیاتک  
ذوی العقول قسمندن هیچ بر آفریده اوکه سورمه مشدی .  
« امیل دور قایم » ده بویله بر فصلک وجود و عدمندن معلوماتن اولما مغلله برابر ، بالفرض بو ادا  
متوفای مشارالیهجه ده قبول ایدلش به مشهور اجتماعاتجینک بک فاحش بر خطا ارتکاب ایتدیکنی  
اعلان ایتکدن چکنمه به جکز .

ادبیات تاریخی ، مدنیت تاریخی دیمکدر . یاخود سادهجه ادبیات مدنیت دیمکدر . او حالده  
شعور سن بر مدنیتک وجودی فاصل قبول و تصور ایدیلده به جکسه شعور سن بر ادبیات و ادبیاتک اذ  
بویوک بر عنصری اولان « شعر » ده ممتنعدر . استاد منزه تاریخ صحیفه لرینی آچوب ده اثبات مدعا و ارائه  
اصول ایدمک دکلز . او ، آغا اوغلنک دیدیگی کی علمده هر کسدن اوستون و اصولده هر کسه امامدر .  
آنجا قی ادبیات و اشعارده : شاتوبریان ، آلفرد دووینی ، قلاست ، کونه موسه ، لامارتین ، والتراسقوت ،  
بارون ، بازاق ، اسملرینی کال حرمتله یاد ایدرکن ، عینی دور تاریخنک محصولی اولان : ریاضیاتده  
لاگرانژ ، لاپلاس ، Herschell هرشل ، گاوس Gauss ،

کیمیاده : مشهور کی لوساق Gay Lussac ، دالتون ، لیه بیخ ، شوروول Chevreul ،  
فیزیکده : آمپره ، غالوانی ، ارستد Erested ، گاوس ، هلمولج ،  
طبیعیاتده : لامارک ، کوویه ، هومبولد فاملرینک و بو دهالرک بشریت متدنه به ایفا ایتدکری  
خدمتلرک اونوتولماسنی رجا ایدمکجم .

ضیا کوک آل بک ، هرمدنی قومك بویوك براهیتله اعزاز ایتدیکی شهره لایق اولدینی مرتبه بی  
آسیرکه دگدن صوکرآ دیورکه :

خلق تربیه سنده ده بعضی فکرلرک وزن کسود سنده عرض ایدله سی فنا اولور ؟ . خایر ! فنا  
اولماز . فقط موقتیدن امین برحال وموقعده بولونمق شرطیله ! یوقسه ، یکی حیاتده اولدینی کی هم مثبت  
برنتیجه آله ایدلک احتمالی یوقدر ، همده مؤلف دوشر .

۱ — خلق تربیه سی ایچون یازیله حق شیلر ایکی تورلو اولور : یا دوغرودن دوغرویه خلقه ،  
یاخود خلق تربیه سیله اوغراشانلره خطاب ایدر . یکی حیات هانکی قسمنددر ؟ اگر خلقه خطاب  
ایدیورسه کوکسوزی کره کره سویلیه بیلیرکه خلق بولردن هیچ برشی آکلاماز . برقاچ شعرلی  
وشعورلی پارچادن ماعدا هان بوتون کتاب اوقادار غریب ، جاذبه سز ، بسیطدر . محترم ولی الدین بکک  
دیدکاری کی ( ارض موعود ) ه دعوت اولونان ( ارض مسکون ) خلق بالفرض :

قوتلو طاشی یوقسه الهامی قوتلو  
قانی کور ، ایچمزسه قییمز نه موتلو  
( اوموت ) برقاتاسه دائم اوموتلو  
اوکا اوزان دیرلر بولنه اورقاچ

دیورکه سز پارساس ، بز اورقاچ آری  
بزدن اولان هر فرد کورور ایلری  
اکرتی صنعتدن ، ملی هنری  
ایسته مز ییانبجی اثرلردن باج

فقط صوکرآ دین یرینی خام زهده  
ویریر آرتق جوشغون وجدی آزالیر  
وایلرک یلار اسر یرنده  
مرشد آدی قفیلره ارث قالیر

قفیلرک قلاووزی نقلیات  
دینی زورله سوروکارلر بویوله  
حکمت دیرکه بکا رهبر عقیلیات  
اوحالده سز صاغه کیدک بن صوله

دین مربی اولور ، حکمت معلم  
هر برسی چکر روحی بریانه  
صاواشیرکن بولر ، چیقار میدانه  
تجربه دن دوغمه مثبت بر علم

کی شیلردن نه آکلار ؟

یوق، یکی حیات خلق تربیه سیله اوغراشانلره خطاب ایدیورسه اووقت مسئله داهای زیادہ نزاکت پیدا ایدر. خلتجیلر - که بنده کنیدی اوزمره دن عد ایدیورم چونکه اوپله دوغشم - ضیا کوک آل کبی برآستاده نه قادر مفتقر ایسه لر « یکی حیات » کبی اثرلردن ده اودرجه مستغیدرلر. بزضیا کوک آل بکدن کلر اوزرنده پک اویناماق شرطیله مقاله لر ایسته یور، متوره لر بکه یورز.

شبه یوقدرکه منظومه لرک منشور سوزلره مرجحیت وفاثقیی آنجاق و آنجاق آهنگ و جاذبه اعتباریله در. منظوم سوزلرک حکمت ابداع وانشادی ایکی سیه استناد ایتدیریله ییلر.

۱ موضوعک نردن داهای قولای و بو سهولته برابر داهای رنگین و جاذب افاده ایدیله ییله جک استعداد و مزایایه مالکیتی.

۲ افکار و حسیاتک، لسان معتاد ایله افاده ایدیله میه جک قادر جوشقون و طاشقین بولونعاسی. بز یکی حیاتی شویله باشدن آشای سوزدک « عمر ناجی » مرحومه اتحاف اولونان منظومه دن ماعدا بوا یکی سیه تماس ایدر جتنی بولامادق. موضوعلر، جلال نوری بکک دیدیکی کبی غزته لره باش مقاله اولمایه دکر شیلر.

منظومه لره معنا ایکنجی درجه ده در. اولآهنگ آرانیر. حال بوکه یکی حیات قادر آهنگسز لکه مثال تشکیل ایده جک باشقا برمنظوم کتاب یوقدر صانیرم. استاد مز پک: اعلا ییلر لکه بزم (فلاسیق) شعرلرک بوکونه قادر یا شایه ییله سی صرف حائر اولدقلری آهنگ اعتباریله در. و بو آهنگ جاذبه داره مفتونیتندزکه بوتون برنسل :

آسدی نسیم نوبهار، کلر آچیلدی صبحدم  
آچسون بزمده کوکلز، ساقی مدد سون جام جم  
ایردی ینه آرد بهشت اولدی هوا عنبر سرشت  
عالم بهشت اندر بهشت هر گوشه ده برباغ ارم

دیه خرابات عالمترینه دالمشله، بوتون کنجیلر :

ساقی کتیر اول باده بی کیم مایه جاندر  
آرامده عقل ملامت زدکاندز

دیه ساقی و پیاله په جان آتمشلدی. بوسوزلرله ظن ایدله سین که بن بعضیلری کبی مجده دن آهنگی رفع و سلب ایدیورم. بالعکس آهنگی یالکز عروض عرب و عجمده بولانلر، کورنلر و ظن ایدنلرک مخالقییم. هجه وزنیه ایجه اوغراشدم، تدقیقاند بولوندم ودها بولونه جنم. قناعتم شو عرکزده درکه هجه نک کوزمه، روزسز، سوبلی و مونس بر آهنگی وار و بو آهنگ دائما تأمین ایدیله ییلر، بشرط آنکه تقطیع بلی ایدله ملی. ذاتاً اولدن بری مجله ده آهنگ بولامایانلرک ادعای محمد امین بکک دائما تقطیطر بلی ایدیله لرک یازیلان منظومه لری یوزندندر. محمد امین بک - ایچریلرنده شعرده اکسیک اولمایان - اکثر منظومه لرینی اون برجه اوزرنده یازمشله و بواون بری ده دائما :  $۱۱ = ۳ + ۴ + ۴$  صورتنده تشکیل ایتشلردر.

حال بوکه مجله ده بوندن زیادہ آغیر و چکلز بر وزن تصور ایتیه یورم. بونلرک اک براق و آهنگداری  $۱۱ = ۵ + ۶$  اولانیدرکه استاد محترم فیلسوف رضا توفیق بک هب بو وزنله یازار

وكله لك لطف تواقندن اوقادار استفاده ايدركه موضوعك بسيط اولماسنه رغماً سزه شعرشكندە بر  
موسيقى ديكتمش اولور. خلاصه ضيا كوك آلپ بكت بواثريله هجه وزنك و هجه جيلرك ضررينه اوله رق  
حرکت ايتمش اولوپور.

برآزده كتابده كي يالپاردن بحث ايتك ايستهرم . بالفرض :

هروض سزك اولسون ، هجه بزمدر  
خلك سويلديكي توربكه بزمدر  
(ليل) سزك (شب) سزك (كيجه) بزمدر  
دكلدر بزمنا اوچ آده محتاج

ديگرکن :

آورويا بر آقاده مي ! اعضا لي ملتير

و :

هر وقف بر خدا شامي ! حكومت

كي سوزلره چوق تصادف اولونوپور .

صوگرا ، بكت درين بر ايمانله مجهز ، بويوك بر ( ايدم آل ) جي اولان ضيا كوك آلپ بكت  
افنديده فكري نصير ، افراطلر كوزه چاربيور .

ديمه بكا « اوغوز . قايي ، عثمانلي »  
تورك بوا د هر عنواندن اوستوندر .  
بو قدر اوز بكت ، نوغاي ، قيرغيز ، قازانلي  
تورك ملتي بر بولونمز « بوتون » در .

اي اما هر كس اويله ديورمي ؟ بر كرده اونلره صورالم .

نه دند ؟ بيلنه من اكثر حريته پرورلر بالاخره تبديلك مسلك و مذهب ايله مستبد اولمشلردر . بونلر  
حريتي محافظه ايجون ! استبداد ياپدقلىنى سويلسكدن چكمنزلر . بونلر مثالرينه و مثالرينه انقلاب  
كبير صحيفه لرند . و بوتون انقلابلرده مبدولاً تصادف اولونور . حال بوكه بونك چيقماز بر يول اولديغي  
ميدانده در . ( ايدم آل ) ايجون مفرط اولمانك دائماً ضررلى نتيجه لرله عاقبتلديكي سوز كتورمن  
حقيقتلردندر . يوسروقه ، قليچله ايريشيلن غايه لك تملاري چوروك اولور . ننه كيم اسلاميتك قاييج قوتيله  
دكل عدل و حقيقت سلاحيله بوقادار كورپوزله ديكنى و كنيشله ديكنى علماي اسلامك ايلري صوروب  
دورماسي اجتماعياتك بودقيقه سنه و قوفلرند ، خامه اوله رق ديه جكم كه اثر ، اسمك يكي حيات اولماسنه  
رغماً اسكي شاعرلر بكت ديوانلرندن فرقتددر . شوقاداركه ديوانلرده قصيده لر باشده در يكي حياتده  
كريده در . بوفرقي ايسه بكتاشي ايله رفاقي آراسنده كي فرق معهود قادار جزئي ولاشيددر .

قاضى كوى : ۱ حزيران ۱۹۲۸

توفيقى فوزان